

امسال نیز، همانند سالهای پیش، در اردیبهشت ماه نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برپا شد. این رویداد فرهنگی برای دانشجویان و پژوهشگران کشور بسیار با ارزش و مهم به شمار می‌آید؛ چرا که از این طریق می‌توان به منابع و مکتوبات متنوعی دست یافت؛ به ویژه آنکه در حال حاضر به دلیل محدودیت ارزی، این کتب در سطح شهر و توسط ناشران بین‌المللی عرضه نمی‌شود.

متأسفانه در بخش هنر و به ویژه معماری، اغلب کتابهای عرضه شده اهمیت و اعتبار چندانی نداشت و بیشتر مجلدات نسبتاً نفیس و گران با عکسهای رنگی، بدون عمق نظری کافی بود.

به نظر می‌رسد کسانی که در امر انتخاب و سفارش کتاب با ناشران خارجی مشارکت داشته‌اند، وقت کافی برای شناسایی منابع ضروری و معتبر رشته‌های مزبور نداشته‌اند و انتخابها بیش از آنکه به جنبه‌های نظری و مفهومی معطوف باشد، بر ویژگیهای ظاهری متکی بوده است.

به طور کلی در زمینه معماری در فهرست سفارشها جای خالی منابع اصلی، علی‌رغم اهمیت و ضرورت چنین منابعی، مشاهده می‌شود. در این باره می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. کتابهای مرجع و پایه که ضوابط و معیارهای بنیادی این رشته‌ها را شامل می‌شود.

۲. کتابهای اساسی مبانی نظری معماری در روند تاریخ تا دنیای معاصر

۳. کتابهای میان رشته‌ای که رابطه هنر و معماری را با علوم دیگر به ویژه علوم انسانی (مانند جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی و...) تشریح و اتصال این فعالیتها را با فرهنگ جوامع روشن می‌کند.

۴. کتابهای مهمی که به خصوص در سه دهه اخیر در سطح عالی و جهانی مطرح شده و ویژگیهای فرهنگی و هنری کشورهای اسلامی و کشورهای دارای پیشینه فرهنگی و معماری غنی را معرفی کرده و در چهار چوب بحث‌های هویتی، تجارب این کشورها را در تقابلهای گوناگون سیاسی، اجتماعی و فنی توضیح داده و راه‌حلهای منطبق با فرهنگ و محیط را پیشنهاد کرده است. (کشورهایی مانند هند، پاکستان، مراکش، چین، ژاپن، یونان، ترکیه و...) هر نوشته‌های جدید در مورد هنر و معماری اسلامی و

پیوند هنرها با فلسفه اسلامی. ع- کتابهای دایره‌المعارفی که به طور خلاصه مطالب و دانش گسترده‌ای از علوم مرتبط را در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهد.

لازم به تذکر است که علاوه بر این کمبودها، کمیت کتابهای هنری و معماری عرضه شده در نمایشگاه نیز اندک می‌نمود و به نظر می‌آمد که دست اندرکاران و مسئولان برپایی نمایشگاه عنایت چندانی به کتابهای هنری و معماری نداشته‌اند. در حالی که مؤسسات هنری و معماری در سطح کشور توسعه یافته است و هنرمندان بسیاری هم اکنون در ایران مشغول فعالیت و خدمت هستند.

در اینجا باید به جای خالی کتابهایی اشاره کرد که از سوی هنرمندان و معماران ایرانی به رشته تحریر درآمده و به عنوان تألیفات دست اول در سطح بین‌المللی معرفی شده‌اند.

مطلب دیگری که اشاره به آن لازم است مدیریت نمایشگاه و عدم انسجام کافی در غرفه بندی و عدم تناسب فضای مورد استفاده با تعداد مراجعه کنندگان بود. بهتر است مسئولان برای برنامه ریزی نمایشگاه بعدی ضمن بهره‌گیری از تجارب چند ساله در برگزاری نمایشگاههای کتاب، از آمارها برای بهینه سازی غرفه‌ها و تنظیم فضای متناسب با فعالیتها استفاده کنند.

در بعضی غرفه‌ها ازدحام چنان زیاد بود که نحوه استفاده از غرفه با شأن این رویداد تطابق نداشت و عملاً امکان بررسی و مطالعه اجمالی کتابها غیر ممکن بود.

مراحل اجرایی برای خرید و دریافت نسخه‌های مورد نظر دشوار و بسیار خسته کننده می‌نمود.

برای تسهیل در امر استفاده مؤلفان و محققان از نمایشگاه، کارت ویژه‌ای تدارک دیده شده بود که پیش از آغاز کار نمایشگاه به افراد اهل قلم تحویل داده شد. متأسفانه در عمل کاربرد این کارت معلوم نشد. نگارنده این مطالب که خود دارای این کارت بوده است پس از دو روز مراجعه به نمایشگاه نتوانست کتابی را تهیه کند.

در پایان، امید است که در سالهای آینده عنایت و توجه بیشتری به امر انتخاب کتابهای هنری و معماری مبذول و تسهیلات موثری نیز برای علاقمندان در نظر گرفته شود تا ان شاء الله تهیه کتاب در شرایط بهتر و مطلوبتری صورت پذیرد.